

Universiteit Leiden

Onderwijs- en examenregeling

Bacheloropleiding Fiscaal recht 2022-2023

Geldig vanaf 1 september 2022

Deze Onderwijs- en examenregeling (OER) is gebaseerd op de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en op de door de Universiteit Leiden vastgestelde universitaire richtlijnen, te weten:

- de regeling Bindend Studieadvies;
- het kaderdocument Leidse Register Opleidingen;
- de universitaire jaarindeling, en;
- de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld.

Overeenkomstig artikel 7.14 WHW beoordeelt het faculteitsbestuur de Onderwijs- en examenregeling regelmatig en weegt daarbij, ten behoeve van de bewaking en zo nodig bijstelling van de studielast, het tijdsbeslag dat daaruit voor de studenten voortvloeit. De opleidingscommissie heeft op grond van artikel 9.18 WHW tot taak de wijze van uitvoeren van de Onderwijs- en examenregeling jaarlijks te beoordelen.

Gelet op de COVID-19 crisis behoudt het faculteitsbestuur zich het recht voor om af te wijken van bepalingen in deze regeling wanneer de omstandigheden daartoe nopen.

Inhoud

1. Algemene bepalingen
2. Beschrijving van de opleiding
3. Onderwijsprogramma
4. Tentamens en examens
5. Toegang en toelating tot de opleiding
6. Studiebegeleiding en studieadvies
7. Evaluatie van het onderwijs
8. Slotbepalingen

Bijlagen – Inschrijfprotocol: <https://inschrijfprotocol.universiteitleiden.nl/>
 Studiegids: <https://studiegids.leidenuniv.nl>

Hoofdstuk 1 – Algemene bepalingen

Artikel 1.1 Toepasselijkheid van de regeling

Deze regeling is van toepassing op het onderwijs en de examens van de bacheloropleiding Fiscaal recht, hierna te noemen: de opleiding.

De opleiding is ingesteld in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, hierna te noemen: de faculteit, en wordt in Leiden en Den Haag verzorgd door de faculteit, daarvan de Instituten en hun afdelingen en het onderwijsinstituut genaamd Cleveringa Instituut.

Artikel 1.2 Begripsbepalingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a.	beoordelaar, eerste/tweede:	de examinerator die als eerste dan wel als tweede de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding leest en beoordeelt. De eerste beoordelaar treedt tevens op als begeleider;
b.	digitale onderwijsleeromgeving:	een digitale omgeving waarin de student kan samenwerken, communiceren en leren, zoals Brightspace;
c.	EC(TS):	het European Credit (Transfer System);
d.	examen:	omvat de tentamens verbonden aan de tot de opleiding of de propedeutische fase van de opleiding behorende onderwijseenheden, voor zover de examencommissie dat heeft bepaald met inbegrip van een door haar zelf te verrichten onderzoek als bedoeld in artikel 7.10, tweede lid, van de wet;
e.	examencommissie:	de examencommissie van de opleiding, ingesteld en benoemd door het faculteitsbestuur krachtens artikel 7.12a van de wet;
f.	examinator:	degene die door de examencommissie is aangewezen ten behoeve van het afnemen van tentamens, krachtens artikel 7.12c van de wet;
g.	inschrijfprotocol:	het protocol met specifieke en bindende informatie over de inschrijving voor onderwijseenheden, tentamens en examens, vastgesteld door het College van Bestuur. Het inschrijfprotocol maakt als bijlage onderdeel uit van deze regeling;
h.	judicium:	nadere kwalificatie van de examencommissie over een afgelegd examen;
i.	Leids universitair register opleidingen:	het onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur gehouden register van de door de Universiteit Leiden verzorgde opleidingen als bedoeld in artikel 7 van het Bestuurs- en beheersreglement;
j.	niveau:	het niveau van een onderwijseenheid volgens de abstracte structuur zoals omschreven in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen; ¹
k.	nominale studieduur:	de studielast zoals vastgelegd in het Centraal Register Opleidingen in

¹ Het kaderdocument 'Leids universitair register opleidingen' is te vinden op <https://www.medewerkers.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/ul2staff/onderwijs/beleid-aanbod-en-visie/kaderdocument-leids-register.pdf>.

- studiejaren;
- l. onderwijsbureau: loket in de faculteit waar de student terecht kan voor informatie en inschrijving voor het onderwijs (onderwijs informatie centrum, servicedesk, Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden);
- m. onderwijseenheid: de vakken en praktische oefeningen van de opleiding als bedoeld in artikel 7.3 van de wet. De studielast van elke onderwijseenheid wordt uitgedrukt in gehele studiepunten. Aan elke onderwijseenheid is een tentamen verbonden;
- n. onderwijstaal: de taal van een opleiding waarin colleges en werkgroepen worden gegeven en tentamens en examens worden afgenomen;
- o. opleiding: de opleiding waarop deze OER betrekking heeft: een samenhangend geheel van onderwijseenheden, gericht op de verwezenlijking van welomschreven doelstellingen op het gebied van kennis, inzicht en vaardigheden waarover degene die de opleiding voltooit, dient te beschikken. Aan elke opleiding is een examen verbonden;
- p. portfolio: een dossier van monitoring en beoordeling waarmee studenten (1) aannemelijk maken te beschikken over een niveau van academische vorming dat voldoende is voor het verwerven van het diploma, (2) inzicht geven in het persoonlijk proces van academische vorming gedurende de opleiding, en (3) begeleiding en studieloopbaanadvisering mogelijk maken;
- q. praktische oefening: een praktische oefening als (onderdeel van) een tentamen of examen, als bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder d van de wet, in een van de volgende vormen:
- het maken van een scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding,
 - het maken van een werkstuk of een proefontwerp,
 - het maken van een onderzoeksopdracht,
 - het deelnemen aan veldwerk of een excursie,
 - het doorlopen van een stage, of
 - het deelnemen aan een andere onderwijsleeractiviteit die gericht is op het verwerven van bepaalde vaardigheden;
- r. Pre-University-College: een onderwijsprogramma van de Universiteit Leiden voor een selecte groep van leerlingen uit de twee hoogste klassen van het vwo;
- s. propedeutische fase: het eerste jaar van de opleiding met een studielast van 60 EC, als bedoeld in artikel 7.8 van de wet. Aan deze fase is een examen verbonden;
- t. student: degene die is ingeschreven aan de Universiteit Leiden voor het volgen van het onderwijs en/of het afleggen van de tentamens en de examens van de opleiding;
- u. Studiegids: de digitale studiegids bevattende specifieke en bindende informatie over de opleiding, <https://studiegids.universiteitleiden.nl/>. De Studiegids maakt als bijlage deel uit van deze regeling;
- v. studiepunt: de eenheid uitgedrukt in EC waarmee volgens de wet de studielast van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt; volgens het ECTS is één studiepunt gelijk aan 28 uren studie;

- w. tentamen: een onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de student met betrekking tot een bepaalde onderwijseenheid, alsmede de beoordeling van de uitkomsten van dat onderzoek (overeenkomstig artikel 7.10 van de wet) door ten minste één daartoe door de examencommissie aangewezen examinator. Het onderzoek kan zowel schriftelijk, mondeling als digitaal, of een combinatie hiervan, plaatsvinden. Uitsluitend aan een tentamen zijn studiepunten verbonden. Het onderzoek wordt uitgevoerd conform de door de examencommissie bepaalde werkwijze voor de kwaliteitsborging van tentamens en examens.² Een tentamen kan uit meerdere (deel)tentamens bestaan;
- x. werkdag: maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de erkende feestdagen en de door het College van Bestuur aangewezen verplichte sluitingsdagen;
- y. de wet: de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW).

De overige begrippen hebben de betekenis die de wet daaraan toekent.

Artikel 1.3 Gedragscodes

- 1.3.1 De gedragscode Omgangsvormen³ is van toepassing; deze is bedoeld om een kader te scheppen voor een goed, veilig en stimulerend werk- en studieklimaat binnen de Universiteit Leiden, waarbij docenten en studenten op respectvolle wijze met elkaar omgaan en waarbij wederzijdse acceptatie en wederzijds vertrouwen belangrijke waarden zijn.
- 1.3.2 De Gedragscode onderwijs op afstand is van toepassing;⁴ deze geeft richtlijnen voor het lesgeven en leren via digitale omgevingen, remote omgevingen of elke vorm van onderwijs die voornamelijk afhankelijk is van IT-services.
- 1.3.3 Tevens is de (universitaire) Regeling ICT en internetgebruik⁵ van toepassing. De regeling regelt het verantwoord gebruik van de ICT-voorzieningen en internet en de wijze waarop controle op het gebruik plaatsvindt. De regeling beschrijft ook welk gedrag niet wordt getolereerd en welke consequenties daaraan verbonden zijn.
- 1.3.4 Op het onderwijs van de opleiding zijn voorts de facultaire gedragsregels van toepassing.

² Zie het document 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

³ De gedragscode Omgangsvormen docenten en studenten is te raadplegen op <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/gedragscode-omgangsvormen>.

⁴ [Gedragscode onderwijs op afstand](#).

⁵ De Regeling ICT en internetgebruik is te raadplegen op <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/regeling-ict-en-internetgebruik>.

Hoofdstuk 2 Beschrijving van de opleiding

Artikel 2.1 Doel van de opleiding

Met de opleiding wordt beoogd:

- Specialisatie en verdieping ten opzichte van de bachelor, door middel van een verdiepende academische vorming, waarbij het onderwijs nauw aansluit bij onderzoek;
- Oriëntatie op een wetenschappelijke loopbaan, door het verschaffen van kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten;
- Voorbereiding op een maatschappelijke loopbaan, door het verschaffen van kwalificaties om vraagstukken te benoemen en op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor de opleiding vereist of dienstig is.

Artikel 2.2 *Niet van toepassing.*

Artikel 2.3 Eindkwalificaties⁶

Primaire doel van de opleiding is de bachelor uit te rusten met de kennis, inzicht en vaardigheden die noodzakelijk zijn om toegang te krijgen tot de master Fiscaal recht.

Afgestudeerden van de opleiding hebben de volgende eindkwalificaties (eindtermen) bereikt, gerangschikt volgens de Dublin-descriptoren: 'kennis en inzicht', 'toepassen van kennis en inzicht', 'oordeelsvorming', 'communicatie' en 'leervaardigheden'.

Dublin-descriptoren

Kennis en inzicht	De bachelor heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is;
Toepassen van kennis en inzicht	De bachelor is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied;
Oordeelsvorming	De bachelor is in staat om relevante gegevens te verzamelen en te interpreteren met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante

⁶ De eindkwalificaties, ook wel aangeduid als eindtermen, zijn afgeleid van het doel van de opleiding (art. 2.1) en vormen een operationalisering en concretisering hiervan. Eindkwalificaties behoren dusdanig geformuleerd te zijn dat ze ook concreet toetsbaar zijn. Op deze wijze is het mogelijk om vast te stellen of een afgestudeerde een bepaalde kwalificatie daadwerkelijk heeft verworven binnen de opleiding – in ieder geval door de Examencommissie maar – zo nodig ook door derden. De eindtermen vormen op die manier de kwalificaties waaraan een student uiteindelijk moet voldoen om zijn of haar diploma te kunnen behalen.

	sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
Communicatie	De bachelor is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
Leervaardigheden	De bachelor bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.

Eindkwalificaties

Kennis, inzicht en academische houding

1. De bachelor heeft kennis van en inzicht in het geldende materiële en formele belastingrecht en de begrippen van het recht alsmede in de systematiek van het recht en de grondslagen en beginselen waarop het fiscale rechtssysteem berust. (*kennis en inzicht*)
2. De bachelor heeft grondige kennis van en inzicht in met name de volgende deelgebieden van het belastingrecht:
 - a. belastingtheorieën en belastingbeginselen,
 - b. heffingssysteem en systeem van rechtsbescherming,
 - c. inkomstenbelasting,
 - d. vennootschapsbelasting,
 - e. omzetbelasting,
 - f. Europees belastingrecht en internationaal belastingrecht en de doorwerking daarvan in het Nederlandse belastingrecht,alsmede de samenhang tussen de deelgebieden a t/m f. (*kennis en inzicht*)
3. De bachelor heeft basiskennis van de deelgebieden burgerlijk recht, staats- en bestuursrecht, straf- en strafprocesrecht (in het bijzonder fiscaal strafrecht), internationaal en Europees recht, rechtseconomie en bedrijfseconomie, openbare financiën, loonbelasting, overdrachtsbelasting en dividendbelasting. (*kennis en inzicht*)
4. De bachelor is vertrouwd met de grondslagen van het recht in het algemeen, van de metajuridische aspecten daarvan, en heeft besef van de eigen aard van de (fiscale) rechtsbeoefening. (*kennis en inzicht*)
5. De bachelor heeft kennis van de wordingsgeschiedenis van het (fiscale) recht en is in staat het (belasting)recht te begrijpen als discursieve grootheid – als het altijd voorlopige resultaat van meningsvorming en dogmatiek - en heeft inzicht in de wijze waarop het systeem van het recht en het (fiscale) positieve recht met elkaar verbonden zijn. (*kennis en inzicht*)
6. De bachelor heeft inzicht in de sociaal-maatschappelijke, politieke, ethische en wetenschappelijke context waarin het (fiscale) recht zich ontwikkelt en manifesteert en is in staat om vanuit het systeem van het (belasting)recht kritisch te reflecteren op het (belasting)recht. (*kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming*)

Academische en professionele vaardigheden

7. De bachelor is in staat om juridische teksten, waaronder fiscale wetgeving, beleidsbesluiten, jurisprudentie en wetenschappelijke literatuur, te begrijpen en te analyseren, en voor niet-juridische lezers toegankelijk te maken. (*kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, communicatie*)
8. De bachelor is in staat om eenvoudig fiscaal-juridisch onderzoek te doen, heeft zich daartoe aan de hand van basisnoties van de wetenschapsfilosofie en de onderzoeks- en wetenschapsmethodologie geoefend in het hanteren van wetenschappelijk instrumentarium en het in de praktijk vlot verzamelen en interpreteren van fiscaal-juridische informatie (zowel in papieren als in digitale versies). Hij is getraind in het scherp onderscheiden van feiten en meningen, en het onderscheiden van hoofd- en bijzaken. (*toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming*)

9. De bachelor heeft zich grondig geoefend in het geven van een (fiscaal-)juridisch gefundeerd antwoord op vragen uit de praktijk in de vorm van een belastingadvies aan een cliënt, een door een belastinginspecteur opgestelde uitspraak op bezwaar, een uitspraak van de feitenrechter of cassatierechter, enz. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
10. De bachelor is in staat om een goed fiscaal-juridisch betoog te schrijven (duidelijke en afgebakende probleemstelling formuleren met een goede opbouw, constructie, juridisch argumenteren, conclusie, leesbaarheid) en om dit mondeling te presenteren. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
11. De bachelor is in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in een fiscaal-juridisch debat, en om een standpunt en oordeel te verwoorden met kracht van argumenten. *(toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie)*
12. De bachelor is in staat om de vaardigheden onder 7 t/m 11 zowel schriftelijk als mondeling helder, duidelijk en gestructureerd en binnen een bepaalde tijdspanne uit te oefenen. *(toepassen van kennis en inzicht, communicatie)*

Algemene kwalificatie

13. De bachelor beschikt over de juridische kennis, inzicht en vaardigheden die vereist zijn:
 - a. voor toelating tot de vervolgstudie van een fiscale master; *(leervaardigheden)*
 - b. om op het niveau van paralegal werkzaam te zijn in veelal ondersteunende, algemeen-juridisch en fiscaal-juridisch georiënteerde beroepen binnen zowel de publieke als private sector, dat wil zeggen in functies bij centrale en decentrale overheden en in het bedrijfsleven; *(leervaardigheden)*
 - c. om toegelaten te worden tot het traject van een van de zogenaamde togaberoepen (dat wil zeggen te voldoen aan het zogenoemde Civiel Effect) na het volgen van een master met tenminste 60 EC aan juridische vakken én na het aanvullend met goed gevolg afleggen van het tentamen van de vakken Burgerlijk procesrecht, Goederenrecht, Bestuursprocesrecht en Strafprocesrecht op het niveau van het 2e of 3e studiejaar van een universitaire juridische opleiding, indien deze vakken geen deel uitmaken van (de vrije keuzevakruimte van) het bachelor examen Fiscaal recht. *(leervaardigheden)*

Artikel 2.4 Inrichting van de opleiding

2.4.1 De opleiding wordt zowel voltijds als in deeltijd verzorgd.

2.4.2 De voltijdse opleiding wordt overdag verzorgd.

De deeltijdopleiding kan ook in de avonduren worden verzorgd, in die zin dat het onderwijs in de onderdelen ook in de avond wordt gegeven wanneer ten minste tien deeltijdstudenten hieraan deelnemen. In geval van afwijking als gevolg van laatstgenoemde factor wordt een praktische regeling hiervan in de Studiegids en/of op Brightspace opgenomen.

Voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding geldt dat indien daartoe aanleiding bestaat werkgroepen en/of (hoor- of werk)colleges ook van 17.00 tot 19.00 uur kunnen worden verzorgd.

Artikel 2.5 Studielast

De opleiding heeft een studielast van 180 studiepunten. De propedeutische fase heeft een studielast van 60 studiepunten en is een integraal onderdeel van de opleiding.

Artikel 2.6 Aanvang van de opleiding; uniforme jaarindeling

De opleiding vangt aan op 1 september. Het cursorisch onderwijs van de opleiding is ingericht volgens de universitaire semesterindeling en omvat 42 onderwijsweken.

Artikel 2.7 Minoren en Honours onderwijs

- 2.7.1 Onder bevoegdheid van de facultaire examencommissie worden de volgende minoren aangeboden:
- de minor Bedrijfswetenschappen;⁷
 - de minor Criminologie;
 - de minor Economie en beleid;
 - de minor Internetrecht;
 - de minor Law, Culture and Development.
- 2.7.2 De beschrijving van de onderwijseenheden behorend tot de desbetreffende minor zijn opgenomen in de Studiegids. In de Studiegids is voorts vastgelegd welke examencommissie bevoegd is voor de tentaminering van de minor.
- 2.7.3 *Niet van toepassing.*
- 2.7.4 Bovenfacultaire onderwijseenheden in het kader van het Honours-onderwijs behoren tot de verantwoordelijkheid van de examencommissie van de Honours Academy^{8,9}.

Artikel 2.8 Examens van de opleiding

In de opleiding kunnen de volgende examens worden afgelegd:

- a. het propedeutisch examen,
- b. het bachelorexamen.

Alvorens het bachelorexamen afgelegd kan worden, dient het propedeutisch examen met goed gevolg te zijn afgelegd.

Artikel 2.9 Onderwijstaal

- 2.9.1 Met inachtneming van de Gedragscode voertaal¹⁰ zijn de onderwijstalen binnen de opleiding Nederlands en soms Engels.
- De student wordt geacht de gebruikte onderwijstalen binnen de opleiding voldoende te beheersen, conform de eisen geformuleerd in hoofdstuk 5.
- 2.9.2 In afwijking van artikel 2.9.1 kan de Examencommissie, in overeenstemming met de Richtlijn taalbeleid,¹¹ in individuele gevallen toestaan dat de scriptie wordt geschreven in een andere taal.

Artikel 2.10 Kwaliteit

⁷ Deze minor wordt niet alleen in Leiden maar ook in Den Haag aangeboden. In Den Haag is de voertaal Engels. In Leiden is de voertaal Nederlands.

⁸ Zie voor meer informatie het Onderwijsreglement van de Honours Academy:
https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/honours-academy/onderwijsreglement-honours-academy?_ga=2.242260802.1797218497.1584348388-552391569.1574081743.

⁹ Onderwijseenheden die worden aangeboden in het kader van Honours College Law vallen onder de examencommissie Honours College Law.

¹⁰ De Gedragscode voertaal is vastgesteld door het College van Bestuur en is te raadplegen op
<https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/taalbeleid-universiteit-leiden>.

¹¹ De Richtlijn taalbeleid is te raadplegen op
<https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/binaries/content/assets/ul2staff/reglementen/bestuur-en-organisatie/richtlijn-taalbeleid-5-sept-2017-ned.pdf>.

De opleiding is geaccrediteerd door de NVAO¹² en voldoet aan de kwaliteitseisen die op nationaal en internationaal niveau aan opleidingen worden gesteld. Ook voldoet de opleiding aan de kwaliteitsstandaarden voor het onderwijs die zijn vastgelegd in het kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

¹² *De Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie.*

Hoofdstuk 3 Onderwijsprogramma

Artikel 3.0 Uitzonderingen vanwege corona maatregelen

3.0.1 Indien ten gevolge van coronamaatregelen het niet mogelijk is om aan onderwijseenheden deel te nemen of deze te verzorgen, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt op Brightspace door het daartoe bevoegde orgaan.

Artikel 3.1 Verplichte onderwijseenheden

3.1.1 De opleiding omvat verplichte onderwijseenheden¹³ met een totale studielast van 180 studiepunten. De keuzevakken waaruit de student verplicht een keuze moet maken zijn onderdeel van die onderwijseenheden.¹⁴ (vgl. art. 3.2.1)

3.1.2 *Niet van toepassing.*

3.1.3 In de Studiegids wordt de feitelijke vormgeving nader omschreven te weten de studielast, het niveau¹⁵, de tentaminering en de inhoud en de onderwijsvorm van de onderwijseenheden van het onderwijsprogramma.

Artikel 3.2 Keuzevrijheid

3.2.1 Binnen de in artikel 3.1.1 bedoelde onderwijseenheden van de afstudeerrichting Fiscaal recht kiest de student onderwijseenheden met een totale studielast van 15 studiepunten aan keuzevakken.

3.2.2 Indien de student er voor kiest een minor te volgen, is deze verplicht zich voor de betreffende minor aan te melden volgens de Richtlijn keuzeruimte en minorregistratie, te vinden op de website Universiteit Leiden.

3.2.3 De keuze van de onderwijseenheden behoeft de goedkeuring van de examencommissie. Bij de beoordeling van de keuze van de student baseert de examencommissie zich uitsluitend op de samenhang en het niveau van het gekozen pakket.
Deze goedkeuring is niet vereist voor:

- erkende minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten van de Universiteit Leiden en voor de door de betrokken instellingen erkende minoren van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- de beperkte versie van minorprogramma's van 15 studiepunten;
- (een combinatie van) (keuze)Vakken van de Universiteit Leiden met uitzondering van het genoemde in artikel 3.2.6.

3.2.4 Naast de aan deze universiteit gedoede onderwijseenheden komen voor de invulling van de (vrije) keuzeruimte – onder goedkeuring van de examencommissie – onderwijseenheden verzorgd door een andere Nederlandse of een buitenlandse universiteit dan wel van een andere rechtspersoon met geaccrediteerd initieel onderwijs in aanmerking. Deze goedkeuring is niet

¹³ Deze onderwijseenheden zijn benoemd in de Studiegids.

¹⁴ Anderszins, conform het Model: "Onderdeel van de verplichte onderwijseenheden vormen de vooraf vastgestelde onderwijseenheden waaruit de student verplicht een keuze moet maken." Deze zin heeft in het kader van deze opleiding betrekking op de 'vrije keuzeruimte' als bedoeld in artikel 3.2.

¹⁵ Conform de 'abstracte structuur' als omschreven in het Kaderdocument Leids universitair register opleidingen.

vereist voor erkende minorprogramma's met een omvang van 30 studiepunten van de Universiteit Leiden en voor de door de betrokken instellingen erkende minoren van de TU Delft en de Erasmus Universiteit Rotterdam.

- 3.2.5 Onderwijseenheden waaraan de student deelneemt in het kader van het Honours College kunnen niet gebruikt worden voor de vrije keuzeruimte.
- 3.2.6 Een student die is ingeschreven voor de opleiding kan zelf een programma samenstellen uit onderwijseenheden die door een instelling worden verzorgd waaraan een examen is verbonden. Hiervoor is toestemming nodig van de meest van toepassing zijnde examencommissie.¹⁶ Bij het verlenen van de toestemming geeft deze examencommissie tevens aan tot welke opleiding van de instelling dat programma wordt geacht te behoren. Indien nodig wijst het College van Bestuur een examencommissie aan die met de beslissing is belast.
- 3.2.7 *n.v.t.*

Artikel 3.3 Praktische oefeningen

- 3.3.1 Onderwijseenheden kunnen praktische oefeningen omvatten volgens de daarbij in de vakbeschrijving in de Studiegids gegeven specificatie van aard en omvang van de werkzaamheden van de student (vgl. art. 1.2 lid n). Aangegeven is of de desbetreffende onderwijseenheden of praktische oefeningen daarin een aanwezigheidsplicht en/of deelnameplicht kennen met het oog op de toelating tot het afleggen van (andere onderdelen van) het tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling te verlenen van die verplichting, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen. (Vgl. art. 4.1.1, 4.1.2 en 4.6.6)
- 3.3.2 In de Studiegids staan omvang en studielast van de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding beschreven; daarbij zijn de normen vermeld waaraan de scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding moet voldoen.¹⁷ (Vgl. art. 6.4)

Artikel 3.4 Deelname aan onderwijseenheden en tentamens

3.4.1 Deelname aan onderwijseenheden:

- 3.4.1.1 De student dient zich in te schrijven voor de onderwijseenheid volgens het geldende inschrijfprotocol. Inschrijven kan tot uiterlijk veertien kalenderdagen voor aanvang, zoals is bepaald in de Studiegids, van de onderwijseenheid.
- 3.4.1.2 In geval van een onderwijseenheid met een beperkt aantal deelnemers, vindt deelname plaats in volgorde van inschrijving. Voor de bij de opleiding ingeschreven studenten is, bij tijdige inschrijving, plaatsing gegarandeerd bij de onderwijseenheden die behoren tot het verplichte curriculum van de opleiding.
- 3.4.1.3 In afwijking van artikel 3.4.1.1 geldt voor bepaalde onderwijseenheden met goedkeuring van het faculteitsbestuur een andere inschrijftermijn. Dat betreft voor alle vakken van de faculteit een termijn van uiterlijk vijf kalenderdagen voor aanvang.

¹⁶ Overeenkomstig artikel 7.3d van de WHW ('vrij onderwijsprogramma in het wetenschappelijk onderwijs').

¹⁷ Zie tevens de 'Studenthandleiding bachelorscriptie voor de juridische opleidingen', beschikbaar via Brightspace.

3.4.1.4 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven kan zich melden bij het onderwijsbureau (OIC) van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt. In het geldende inschrijfprotocol staan de opgesomde omstandigheden op grond waarvan de student in afwijking van artikel 3.4.1.1 kan worden ingeschreven.

3.4.2 Deelname aan tentamens:

3.4.2.1 Met de inschrijving voor de onderwijseenheid meldt de student zich tegelijkertijd aan voor het bijbehorende tentamen.

3.4.2.2 De student, die zich niet inschrijft voor de onderwijseenheid, kan zich voor alleen een tentamen of alleen een deeltentamen inschrijven. Voor deelname aan een tentamen of aan een deeltentamen is bevestiging van de inschrijving noodzakelijk.

3.4.2.3 Om deel te kunnen nemen aan het tentamen dient de student zijn deelname te bevestigen. De student kan alleen een tentamen afleggen na bevestiging van zijn deelname.

3.4.2.4 De student ontvangt tijdig een notificatie waarin gevraagd wordt de deelname te bevestigen óf af te wijzen. Bevestiging van deelname aan een tentamen kan tot tien kalenderdagen voordat het tentamen plaatsvindt.

3.4.2.5 De student die zich niet tijdig heeft ingeschreven volgens het geldende inschrijfprotocol kan zich melden bij het onderwijsbureau van de faculteit waarvan de opleiding onderdeel uitmaakt.

3.4.2.6 Voor de situatie als bedoeld in artikel 4.6.2 geldt een afwijkende termijn; de student kan zich tot vijf kalenderdagen voordat het tentamen plaatsvindt inschrijven.

Artikel 3.5 Verspreiding studiematerialen

3.5.1 Het is studenten niet toegestaan foto's, audio- of video-opnames van colleges, tentamengelegenheden en onderwijsgerelateerde gesprekken, waaronder de nabesprekingen van tentamens (met inbegrip van tentamenopgaven en antwoordmodellen), te maken zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de betreffende docent. Indien toestemming wordt verleend, is de student slechts gerechtigd de opname voor eigen gebruik te benutten; verspreiding of publicatie van de opname op welke wijze dan ook is niet toegestaan.

3.5.2 Het is studenten niet toegestaan op welke wijze dan ook studiematerialen te verspreiden of te publiceren. De student is slechts gerechtigd de materialen voor eigen gebruik te benutten.

Hoofdstuk 4 Tentamens en examens¹⁸

Artikel 4.0 Uitzonderingen vanwege coronamaatregelen

- 4.0.1 Indien ten gevolge van coronamaatregelen het niet mogelijk is om tentamens en examens aan te bieden in de vorm en op het moment, zoals in deze regeling of in de Studiegids is vastgelegd, zullen wijzigingen hierin tijdig bekend worden gemaakt op Brightspace door het daartoe bevoegde orgaan.

Artikel 4.1 Tentamengelegenheid

- 4.1.1 Tweemaal per studiejaar wordt de gelegenheid geboden tot het afleggen van het tentamen verbonden aan elk van de onderwijsseenheden die in dat jaar worden aangeboden. Voor praktische oefeningen bepaalt de examencommissie de wijze van herkansing.
- 4.1.2 Het faculteitsbestuur draagt zorg voor de praktische organisatie van de tentamens en examens en ziet erop toe, zo nodig door surveillance, dat de tentamens en examens in goede orde verlopen. Indien gebruik wordt gemaakt van surveillance op afstand gebeurt dit volgens het Protocol Surveillance op Afstand.
- 4.1.3 Indien een onderwijsseenheid een praktische oefening omvat, dan staat deelname aan een tentamen als bedoeld in artikel 4.1.1 uitsluitend open voor degene die met goed gevolg aan de praktische oefening heeft deelgenomen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om anders te besluiten. (Vgl. art. 3.3 en 4.6.6)
- 4.1.4 Indien het cijfer van een onderwijsseenheid samengesteld wordt uit meerdere deeltentamens kan afgeweken worden van het aantal kansen zoals bedoeld in artikel 4.1.1, met dien verstande dat de student minimaal in staat wordt gesteld om in de herkansing het vak alsnog met een voldoende af te sluiten door een tentamen dat representatief is voor het gevolgde vak. Indien hier sprake van is wordt dit vastgelegd in de Studiegids.¹⁹
- 4.1.5 In overeenstemming met artikel 7.13, tweede lid sub h van de wet zijn in (de facultaire tentamenkalender²⁰ in) de Studiegids de tentamendata opgenomen.
- 4.1.6.1 Deelname aan een tweede tentamengelegenheid kan door regels van de examencommissie aan voorwaarden verbonden zijn. Deze regels zijn opgenomen in de Regels en Richtlijnen van de examencommissie.
- 4.1.6.2 Bij bepaalde vakken kunnen tussentoetsen worden afgenomen. Een tussentoets telt normaliter mee voor 20 tot 30% voor de eerste tentamenkans (het precieze percentage wordt opgenomen in de vakbeschrijving); kent géén zelfstandige herkansing (het hertentamen telt voor 100%); geldt voor voltijd- en deeltijdstudenten. Deelname aan de tussentoets is verplicht voor propedeusevakken met deze toets (voltijders én deeltijders) - deelname aan de tussentoets is voor deze studenten een voorwaarde voor toelating tot het eindtentamen.

¹⁸ Zie voor uitvoeringsmodaliteiten en nadere regeling van de onderhavige onderwerpen het document 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'. Ga hiervoor naar de facultaire studentenwebsite (Organisatie > Reglementen).

¹⁹ De precieze verhouding, (de inhoud van de) herkansing, en de geldigheid(sduur) van cijfers van deeltentamens worden nader geregeld in de vakbeschrijving van een vak waarbij deze tentamenvorm wordt gehanteerd.

²⁰ De tentamenkalender valt in te zien via <http://www.leidenuniv.nl/rechten/osi/tutkal/>.

Bij bachelorvakken van het 2^e en 3^e studiejaar is deelname aan een tussentoets (alleen) verplicht indien dat in de vakbeschrijving is aangegeven.²¹

- 4.1.7 In bijzondere gevallen kan de examencommissie een student op diens verzoek in afwijking van artikel 4.1.1 een extra tentamengelegenheid toestaan.²²
- 4.1.8 Gedurende een bacheloropleiding heeft een student eenmaal de gelegenheid een tentamen dat met goed gevolg is afgelegd, opnieuw af te leggen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie hiervan – in uitzonderlijke, individuele gevallen op verzoek van de student – af te wijken. Hiervoor geldt dat een voldoende resultaat alleen opnieuw kan worden afgelegd in hetzelfde studiejaar waarin dit resultaat is behaald. Bij deze eenmalige herkansing geldt het hoogst behaalde resultaat. Het in de eerste volzin bedoelde tentamen kan uit meerdere deeltentamens bestaan.²³ Inschrijving hiervoor verloopt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 3.4.1.1 en 3.4.2.3.
- 4.1.9 Van de mogelijkheid in artikel 4.1.8 tot het opnieuw afleggen is uitgesloten:
- een mondeling tentamen;
 - een praktische oefening;
 - een minor of onderdelen daarvan, volgens het erkende minoraanbod zoals opgenomen in de Studiegids;
 - een met goed gevolg afgelegd tentamen bij een andere instelling dan de Universiteit Leiden.
- 4.1.10 Wanneer een onderwijseenheid deel uitmaakt van meerdere opleidingen heeft de student eenmaal de gelegenheid het betreffende voldoende resultaat voor het bij die onderwijseenheid behorende tentamen opnieuw af te leggen.
- 4.1.11 De herkansing als bedoeld in artikel 4.1.8 is uitsluitend mogelijk:

²¹ Technisch uitgesplitst ziet de regeling van de tussentoets er als volgt uit:

1. Een tussentoets vindt ongeveer halverwege het vak plaats en gaat over het gedeelte van de stof dat tot dat moment behandeld is.
2. Een tussentoets is summatief.
3. Een tussentoets telt normaliter voor 20 tot 30% mee in het eindcijfer van het vak. Het eindtentamen gaat over de gehele stof en telt bij de 1e tentamen-gelegenheid voor (de resterende) 70 tot 80% mee in het eindcijfer (van de 1^e, reguliere tentamenkans). De precieze percentages worden bij een vak in de vakbeschrijving (Studiegids) opgenomen.
4. Studenten (zowel 1e jaars studenten als herkansers) die niet hebben deelgenomen aan de tussentoets, mogen niet deelnemen aan het eindtentamen (van de 1e tentamengelegenheid).
5. Hertentaminering (in een/het studiejaar) van een vak met een tussentoets:
 - 5.1 Het hertentamen van een vak met een tussentoets heeft betrekking op de gehele stof; en telt voor 100%.
 - 5.2 Het cijfer voor de tussentoets telt niet mee bij het hertentamen. Gevolg van 5.2:
 - 5.3 Een tussentoets is (binnen een/het studiejaar) niet herkansbaar;
 - 5.4 Een tussentoets (of daarvoor nu een onvoldoende of voldoende is behaald) moet in geval van een onvoldoende voor het eindcijfer van het vak (na de 1e en 2e tentamengelegenheid in een studiejaar) het daaropvolgende studiejaar opnieuw gedaan worden.
6. Het cijfer voor de tussentoets is niet conditioneel voor het eindtentamen (van de 1e tentamengelegenheid). Het cijfer van de tussentoets mag dus lager zijn dan een vier. (Die conditionele beperking van het cijfer vier voor toegang tot het hertentamen geldt wel tussen het eindcijfer van het 1e tentamen en het hertentamen- vgl. art. 4.3Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens)

NB: Naast het voorgaande (regels tussentoets) geldt m.b.t. propedeusetentamens ook de bestaande regels van:
de zogenoemde aanwezigheidsregel
en de conditionele voorwaarde voor het hertentamen (het cijfer 4);
zoals geregeld in artikel 4.3 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR' op basis van art. 4.1.5.1 OER.

²² Zie hiervoor de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

²³ Wanneer het eindcijfer inderdaad is opgebouwd uit deelcijfers, dan herkanst de student één daarvoor in aanmerking komend deelcijfer om het voldoende eindcijfer op te kunnen hogen.

- indien de student bij de eerste keer dat hij aan het tentamen van een bepaalde onderwijseenheid deelneemt dit tentamen met goed gevolg heeft afgelegd,²⁴ én
- deze eerste deelname heeft plaatsgevonden bij de *eerste tentamengelegenheid* in het studiejaar.

De herkansing vindt plaats bij de tweede tentamengelegenheid van de betreffende onderwijseenheid in *hetzelfde* studiejaar. (vgl. art. 4.1.1)

Het gebruik van deze mogelijkheid wordt aangetekend in het persoonsdossier van de student.

- 4.1.12 De herkansing als bedoeld in artikel 4.1.8.1 is uitsluitend mogelijk voor tentamens zijn en waarvoor inschrijving verplicht is (vgl. art. 3.4.1.1). De Studiegids vermeldt welke tentamen op grond van dit artikel kunnen worden herkanst.
- 4.1.13 Het verzoek dient uiterlijk op de 20^e kalenderdag na bekendmaking van de uitslag van het met goed gevolg afgelegd tentamen bij de facultaire onderwijsadministratie te zijn ingediend. Vindt de tweede tentamengelegenheid binnen de termijn van 20 kalenderdagen plaats, dan dient het verzoek uiterlijk op de werkdag voorafgaand aan de tweede tentamengelegenheid bij de facultaire onderwijsadministratie te zijn ingediend. De onderwijsadministratie stelt hiertoe een verplicht voorgeschreven aanvraagformulier vast.

Met het indienen van het aanvraagformulier is het recht op de eenmalige herkansing benut.²⁵

- 4.1.14 Indien de inzage en/of de nabespreking van het met goed gevolg afgelegd tentamen leidt tot wijziging van de uitslag naar een uitslag die de student niet wenst te herkansen, kan een reeds ingediend verzoek uiterlijk op de werkdag voorafgaand aan de tweede tentamengelegenheid worden ingetrokken. Met deze intrekking wordt het aanvraagformulier geacht nimmer te zijn ingediend.
- 4.1.15 Indien de student voor meer dan één bacheloropleiding staat ingeschreven bij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid bestaat voor ieder van deze opleidingen de mogelijkheid een met goed gevolg afgelegd tentamen te herkansen. Indien een bacheloropleiding meerdere afstudeerrichtingen heeft, dan geldt er slechts één herkansingsmogelijkheid.
- 4.1.16 Zodra de examencommissie heeft vastgesteld dat de student het examen (vgl. art. 1.2 letter d en 2.8 aanhef en onder b) met goed gevolg heeft afgelegd, vervalt de mogelijkheid van bovenstaande regeling gebruik te maken voor die betreffende opleiding.²⁶

Artikel 4.2 Verplichte volgorde

- 4.2.1 De verplichte volgorde van tentamens is vermeld in de Studiegids. Aan tentamens waarvoor een verplichte volgorde geldt, kan pas worden deelgenomen indien de tentamens van een of meerdere andere onderwijseenheden met goed gevolg zijn afgelegd (Vgl. art. 3.4.2).
- 4.2.2 Voor de onderwijseenheden en de tentamens waarmee deze worden afgesloten die in een bepaalde volgorde moeten worden doorlopen, kan de examencommissie in bijzondere gevallen op schriftelijk en gemotiveerd verzoek van de student een andere volgorde bepalen.²⁷

²⁴ Dit impliceert dat de student niet eerder heeft deelgenomen c.q. niet eerder een onvoldoende heeft behaald voor het tentamen verboden aan de onderwijseenheid.

²⁵ D.w.z. dat de student die na zijn verzoek niet deelneemt aan het hertentamen geen gebruik meer kan maken van de in artikel 4.1.8.1 genoemde regeling.

²⁶ D.w.z. dat openstaande verzoeken om herkansing van een voldoende automatisch worden geannuleerd en nieuwe verzoeken niet langer worden gelionoreerd vanaf het moment dat de student het formulier 'Aanvragen afstuderen' heeft ingeleverd bij het OIC.

Artikel 4.3 Vorm van de tentamens

- 4.3.1.1 In de Studiegids staat vermeld of het tentamen, dan wel de deeltentamens, van een onderwijseenheid schriftelijk, digitaal of mondeling, of een combinatie hiervan, dan wel op andere wijze wordt afgelegd.²⁸
- 4.3.1.2 Tentamens, dan wel de deeltentamens, kunnen, na goedkeuring van het Onderwijsbestuur²⁹ en de examencommissie, digitaal worden afgenomen. De betreffende studenten dienen hiervan tijdig op de hoogte te worden gebracht.
- 4.3.2 De gang van zaken bij tentaminering en de richtlijnen en aanwijzingen, zoals bedoeld in artikel 7.12b, eerste lid, onder b in de wet, om de uitslag van tentamens en examens te beoordelen en vast te stellen, staan beschreven in de ‘Regels en Richtlijnen van de examencommissie’.
- 4.3.3 Aan studenten met een handicap of chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden de tentamens op een zoveel mogelijk aan hun individuele handicap aangepaste wijze af te leggen. Deze aanpassingen mogen niet van invloed zijn op de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een tentamen. De examencommissie wint zo nodig, als bedoeld in het Protocol studeren met een functiebeperking³⁰, deskundig advies in alvorens te beslissen. (Vgl. art. 6.6)
- 4.3.4 In bijzondere gevallen kan op verzoek van de student de examencommissie, binnen de kaders van de Onderwijs- en examenregeling, toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan in de Studiegids is vastgelegd.
- 4.3.5 De tentaminering vindt plaats in de voor deze opleiding in de Onderwijs- en examenregeling vastgelegde onderwijstalen (vgl. art. 2.9). De examencommissie kan op verzoek van de student toestaan dat de tentaminering plaatsvindt in een andere taal.

Artikel 4.4 Mondelinge tentamens

- 4.4.1 Mondeling wordt niet meer dan één persoon tegelijk getentamineerd, tenzij de examencommissie anders heeft bepaald. (Vgl. de noot bij art. 4.3.1.1)
- 4.4.2 Het mondeling afnemen van een tentamen is openbaar, tenzij de examencommissie of de desbetreffende examinerator anders heeft bepaald, dan wel de student daartegen bedenkingen heeft.

Artikel 4.5 Regels en richtlijnen examencommissie

²⁷ Met inachtneming van het in art. 4.2.1 gestelde kan de examencommissie de student op diens verzoek toegang verlenen tot een of meer tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of het derde jaar voordat het propedeutisch examen met goed gevolg is afgelegd. In de ‘Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR’ is de ‘Deelname tentamens 2^e en 3^e studiejaar’ nader geregeld. Het artikel luidt:

“Met inachtneming van het in artikel 4.2.1 van de Onderwijs- en examenregelingen bacheloropleidingen FdR gestelde [vakken van het 2^e en 3^e studiejaar waaraan niet mag worden deelgenomen zonder bepaalde propedeusevakken te hebben behaald] kan aan de tentamens van onderwijseenheden uit het tweede of derde jaar worden deelgenomen voordat het propedeutisch examen is behaald.”

²⁸ Tentaminering van de in de Studiegids genoemde onderwijseenheden kan ook plaatsvinden in groepsverband. Er vindt een individuele beoordeling plaats in geval een presentatie, onderzoek, verslag of andere onderwijsprestatie in groepsverband wordt verricht.

²⁹ Het Onderwijsbestuur is onder meer verantwoordelijk voor de bevordering van de samenhang in de opleiding en de bewaking van de kwaliteit van het facultaire onderwijs. Zie artikel 19 e.v. van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, te vinden op de facultaire website.

³⁰ Het Protocol studeren met een functiebeperking is te raadplegen via <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/protocol-studeren-met-een-functiebeperking>.

- 4.5.1 Conform artikel 7.12b, derde lid, van de wet stelt de examencommissie regels vast over de uitvoering van haar taken en bevoegdheden en over de maatregelen die zij in dat verband kan nemen.³¹
- 4.5.2 De examencommissie draagt er zorg voor dat het recht van de student om beroep in te stellen tegen beslissingen van de examencommissie of de examinatoren is gewaarborgd.

Artikel 4.6 Oordeel

- 4.6.1 De examinerator stelt terstond na het afnemen van een mondeling tentamen het oordeel vast. De student krijgt hierover een bericht uit het universitair studievoortgangssysteem.
- 4.6.2 Binnen vijftien werkdagen na de dag waarop het tentamen of het deeltentamen is afgenomen stelt de examinerator het oordeel over een schriftelijk of op andere wijze afgenomen tentamen of deeltentamen vast. De uitslag wordt, binnen dezelfde vijftien werkdagen, bekendgemaakt aan de student. Het eindoordeel wordt vastgelegd in het universitaire studievoortgangssysteem.³² De student krijgt hierover een bericht via het universitaire studievoortgangssysteem.³³ Het oordeel is uiterlijk vijf werkdagen voor de daaropvolgende gelegenheid van hetzelfde tentamen bekend.
- 4.6.3 Wanneer niet aan de in artikel 4.6.2 vermelde termijnen van vijftien werkdagen respectievelijk vijf werkdagen kan worden voldaan, dan wordt de student hiervan op de hoogte gesteld via een bericht op het u-mailadres van de student voordat deze termijn is verlopen. In dit bericht is opgenomen op welke (uiterste) datum het oordeel bekend wordt gemaakt.³⁴
- 4.6.4 De uitslag van het tentamen wordt uitgedrukt in een geheel getal of een getal met maximaal één decimaal,³⁵ tussen 1.0 tot 10.0, beide grenzen inbegrepen. De uitslag wordt niet uitgedrukt in een getal tussen 5.0 en 6.0.
- 4.6.5 Het tentamen is met goed gevolg afgelegd als de uitslag 6.0 of hoger is.
- 4.6.6 Het met voldoende resultaat deelnemen aan een praktische oefening kan gelden als (het behalen c.q. afleggen van) een tentamen in de zin van artikel 7.10 van de wet.³⁶

³¹ De examencommissie heeft daartoe regels en richtlijnen opgesteld. Daartoe behoren de maatregelen die worden genomen in geval van fraude, waaronder begrepen het plegen van plagiaat. Een-en-ander is vastgelegd in de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

[NB: Wat de FdR resp. de UL verstaan onder plagiaat, hoe zij daarover denkt, en wat de gevolgen kunnen zijn als een student zich daaraan schuldig maakt is te vinden op de facultaire website en de universitaire informatiepagina met algemene informatie over plagiaat:

<https://www.organisatiegids.universiteitleid.nl/binaries/content/assets/ul2student/reglementen/plagiaat.pdf>.

³² Volgens de interne regels van de FdR impliceert deze bepaling dat uiterlijk op de 14e werkdag na de dag van het tentamen het cijfer moet worden bekend gemaakt. In verband met de verwerking van de cijfers door het Onderwijs Informatie Centrum moeten de cijfers op de 13e werkdag bij het OIC worden aangeleverd.

In verband met wettelijke verplichtingen geldt dat in sommige situaties de nakijktermijn korter is dan hiervoor genoemd (denk aan afsluiten studiejaar) – de termijnen die gelden in die situaties worden door het Onderwijs Informatie Centrum bekend gemaakt aan de secretariaten van de afdelingen en/of de vakcoördinatoren.

³³ Dit bericht is het digitale bewijsstuk van het oordeel over het tentamen of deeltentamen aan de student.

³⁴ D.w.z. dat indien bij een tentamen de cijfers niet op tijd bij het Onderwijs Informatie Centrum kunnen worden aangeleverd, dan wel het OIC niet in staat is op tijd de cijfers bekend te maken, door de vakcoördinator of de examinerator respectievelijk het hoofd van het OIC in een zo vroeg mogelijk stadium een gemotiveerd verzoek om uitstel wordt ingediend bij de portefeuillehouder Onderwijs van het faculteitsbestuur. Wanneer dit wordt gelonoreerd moet de vakcoördinator of examinerator of afdeling waarbij het tentamen wordt afgenomen de student(en) uiterlijk op de veertiende werkdag na het tentamen hiervan op de hoogte stellen alsmede van de dan geldende procedure.

³⁵ Zie voor de precieze invulling van deze bepaling de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR'.

³⁶ Dit impliceert dat een praktische oefening:

a. zowel (of: alleen) een voorwaarde kan zijn voor deelname aan het/een tentamen (vgl. art. 3.3 juncto 1.2 onder n),

4.6.7 Op het schriftelijke of digitale bewijsstuk van de uitslag van een tentamen³⁷ wordt de student gewezen op het inzagerecht bedoeld in artikel 4.8 en op de beroepsprocedure.

4.6.8 *Niet van toepassing.*

Artikel 4.7 Geldigheidsduur tentamens en vrijstellingen

4.7.1 De geldigheidsduur van behaalde tentamens en verkregen vrijstellingen is in beginsel onbeperkt. De examencommissie kan besluiten dat een tentamen of vrijstelling zijn geldigheid verliest, indien deze langer dan zes jaar geleden is behaald of verkregen en de getentamineerde of vrijgestelde kennis, inzicht en/of vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn. Het propedeutisch examen heeft een onbeperkte geldigheidsduur.³⁸ (Vgl. art. 4.10.2.1 en 4.10.2.2)

4.7.2 Totdat het onderzoek als bedoeld in artikel 4.10.2.2 plaatsvindt of de examencommissie ambtshalve een beslissing als bedoeld in artikel 4.7.1 heeft genomen, kan de student de examencommissie verzoeken een besluit te nemen over de geldigheid van de door de student behaalde tentamens en/of verkregen vrijstellingen.³⁹

4.7.3 De in artikel 4.7.1 genoemde termijn gaat in op 1 september van het studiejaar volgend op dat waarin het tentamen is behaald of de vrijstelling is verleend.

Artikel 4.8 Inzagerecht en nabespreking

4.8.1 Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen direct na de bekendmaking van de uitslag van een schriftelijk tentamen heeft de student recht op inzage in zijn beoordeelde werk.

4.8.2 Binnen de in artikel 4.8.1 genoemde termijn kan door een belanghebbende kennis worden genomen van de vragen en opdrachten van het desbetreffende tentamen, alsmede van de normen aan de hand waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden.

4.8.3 In de Studiegids of de digitale onderwijsleeromgeving wordt bekend gemaakt op welke wijze en op welk tijdstip de inzage en de nabespreking van het tentamen plaatsvinden.

4.8.4 De examinerator heeft de bevoegdheid te bepalen of de inzage en nabespreking collectief dan wel individueel plaatsvinden.

4.8.5 De inzage en nabespreking geschieden op een door de examinerator te bepalen plaats en tijdstip. Inzage en nabespreking kunnen samenvallen.

4.8.6 Indien de betrokkene aantoonbaar door overmacht verhinderd te zijn of te zijn geweest voor de inzage en de nabespreking, dan wordt hem een andere gelegenheid geboden, zo mogelijk binnen de in artikel 4.8.1 genoemde termijn.

b. als dat een praktische oefening ook zelf met een cijfer kan worden beoordeeld en geheel of gedeeltelijk het eindcijfer kan bepalen (vgl. onderhavige artikel juncto 1.2 onder n).

³⁷ Bij of op het tentamen dan wel in de Brightspace-omgeving van de betreffende onderwijsseenheid.

³⁸ Deze bepaling is gebaseerd op de WHW en op hetgeen hierover in de model-OER staat: "Het faculteitsbestuur kan de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens beperken, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur in een individueel geval te verlengen. De geldigheidsduur van een met goed gevolg afgelegd tentamen kan uitsluitend worden beperkt, indien de getentamineerde kennis of het getentamineerde inzicht aantoonbaar verouderd is, of indien de getentamineerde vaardigheden aantoonbaar verouderd zijn."

³⁹ Ook deze bepaling is een uitwerking van de WHW en de model-OER: "De examencommissie kan voor tentamens waarvoor de geldigheidsduur beperkt is conform de in de Regels en richtlijnen opgenomen criteria, op verzoek van de student, de geldigheidsduur voor een door haar te bepalen periode verlengen. In geval van bijzondere omstandigheden in de zin van artikel 7.51, tweede lid van de wet handelt de examencommissie conform het bepaalde hierover in artikel 7.10, vierde lid van de wet."

Artikel 4.9 Vrijstelling van tentamens en/of praktische oefeningen

- 4.9.1 De examencommissie kan de student op diens verzoek, gehoord de desbetreffende examinator, vrijstelling verlenen van het afleggen van één of meer tentamens of van deelname aan praktische oefeningen, indien de student:
- een qua inhoud en niveau en studielast overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel;
 - aantoont, al dan niet in aanvulling op het onder a. genoemde, door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid, dan wel;
 - met goed gevolg het Pre-University College heeft voltooid: de examencommissie bepaalt in dit geval of en zo ja voor welke onderwijseenheid of welke onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend.
- 4.9.2 Indien het onderwijseenheden van de minor⁴⁰ betreft neemt de verantwoordelijke examencommissie pas een beslissing over het al dan niet verlenen van een vrijstelling nadat de examencommissie van de opleiding die de minor verzorgt, is gehoord.

Artikel 4.10 Examen

- 4.10.1.1 De examencommissie reikt een getuigschrift uit wanneer blijkt dat het examen met goed gevolg is afgelegd.
- 4.10.1.2 Voor propedeuse *voltijd*studenten die zich vanaf of na 1 september 2012 voor de opleiding hebben ingeschreven geldt *Leiden Law Practices (LLP)** als eis voor het afleggen van het propedeutisch examen.
- *(Dat wil zeggen:) Een student moet aan de juridische taaltoets hebben deelgenomen en deze met goed gevolg hebben afgelegd en hij moet aanwezig zijn geweest bij alle (werkgroep)bijeenkomsten van *LLP*, bij het rechtbankbezoek en in voorkomend geval bij het werkbezoek en dat hij deze moet hebben voorbereid en daaraan actief hebben deelgenomen alvorens hij het propedeutisch examen kan afleggen. Hierop wordt slechts voor twee bijeenkomsten een uitzondering gemaakt.
- Nadere informatie over Leiden Law Practices is o.a. te vinden in de syllabus/handleiding 'Faculteit der Rechtsgeleerdheid Leiden Law Practices Juridische opleidingen) 2022-2023'.*
- In afwijking van het voorgaande geldt voor de student die vóór 1 september 2012 aan de opleiding is begonnen niet de eis voor het afleggen van het propedeutisch examen dat hij de juridische taaltoets met goed gevolg moet hebben afgelegd.
- 4.10.1.3 De propedeuse *deeltijd*studenten (en de *voltijd*studenten die vóór 1 september 2007 zijn begonnen met de bacheloropleiding maar die nog niet het propedeutisch examen zoals bedoeld in artikel 2.8.1 onder letter a hebben afgelegd - ook wel aangeduid als *herkansers*), zijn vrijgesteld van deelname aan de *Leiden Law Practices* (behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten), met uitzondering van de juridische taaltoets.
- 4.10.1.4 Voor *voltijd*studenten die zich pas in de loop van de maand september inschrijven voor de opleiding, geldt zo nodig een afzonderlijk regiem met betrekking tot de *Leiden Law Practices*. Op verzoek van een student beslist de examencommissie, gehoord hebbende het Onderwijsbestuur⁴¹

⁴⁰ Dit heeft betrekking op het minorsysteem (vgl. art. 3.2 en art. 2.7).

⁴¹ Zie over het Onderwijsbestuur artikel 19 e.v. van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, te vinden op de facultaire website.

en/of de portefeuillehouder Onderwijs van het faculteitsbestuur, afhankelijk van de omstandigheden en mogelijkheden van het geval, dienaangaande ad hoc over de inhoud van het te volgen *Leiden Law Practices* en de aanwezigheidseis als bedoeld in artikel 4.10.1.2.

- 4.10.1.5 Voor een zogenoemde ‘*zij-instromer*’ (dat wil zeggen een student die zich inschrijft voor de opleiding en die voor de propedeuse één of meer vrijstellingen krijgt) geldt naar gelang de inschrijving als voltijd- of deeltijdstudent, de regeling van artikel 4.10.1.2 respectievelijk artikel 4.10.1.3, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie om in bijzondere gevallen anders te besluiten.
- 4.10.2.1 De examencommissie kan zelf een tot het examen behorend onderzoek naar de kennis, het inzicht en de vaardigheden van de examinandus instellen en de uitkomsten daarvan beoordelen.
- 4.10.2.2 Het onderzoek omvat in ieder geval het oordeel van de examencommissie over de geldigheid van behaalde tentamens en verkregen vrijstellingen als bedoeld in artikel 4.7.1.
- 4.10.3 Het getuigschrift wordt niet uitgereikt dan nadat het College van Bestuur heeft verklaard dat aan de procedurele eisen (waaronder het voldoen aan de verplichting tot het betalen van collegegeld) voor de afgifte is voldaan. Per opleiding wordt één getuigschrift uitgereikt. Op het getuigschrift wordt vermeld dat de opleiding is verzorgd door de Universiteit Leiden.
- 4.10.4 Overeenkomstig de regeling⁴² als bedoeld in artikel 7.11, derde lid, van de wet kan degene die aanspraak heeft op de uitreiking van een getuigschrift de examencommissie verzoeken daartoe nog niet over te gaan.
- 4.10.5 Dit verzoek moet worden ingediend binnen vijf werkdagen nadat de student op de hoogte is gebracht van de uitslag van het examen. Bij dit verzoek geeft de student aan wanneer hij het getuigschrift wil ontvangen.
- 4.10.6 De examencommissie willigt het verzoek in indien de student niet langer dan vier studiejaar is ingeschreven geweest voor de opleiding. De examencommissie kan het verzoek tevens inwilligen indien het niet inwilligen van het verzoek zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard.
- 4.10.7 Aan het getuigschrift wordt een in het Nederlands en/of in het Engels gesteld supplement toegevoegd dat voldoet aan het Europese overeengekomen standaardformat, inclusief de grading table die van toepassing is voor de opleiding. Tezamen met het getuigschrift wordt een vertaling van het getuigschrift en een certificaat in het Latijn uitgereikt.

Artikel 4.11 Graadverlening

- 4.11.1 Aan degene die het examen met goed gevolg heeft afgelegd, wordt de graad Bachelor verleend met de toevoeging ‘of Laws’ (LL.B).
- 4.11.2 De verleende graad wordt op het getuigschrift van het examen aangetekend.

Artikel 4.12 Judicia

- 4.12.1 Aan de uitslag van een examen is een *judicium* verbonden.⁴³

⁴² Regeling uitstel afstuderen Universiteit Leiden:

<https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/regeling-uitstel-afstuderen-universiteit-leiden>.

⁴³ Het *judicium* bestaat uit de kwalificatie ‘geslaagd’, dat kan worden aangevuld met het predicaat ‘*cum laude*’ of ‘*summa cum laude*’ indien aan de vereisten daarvoor zoals genoemd in de leden 2 tot en met 7 van het onderhavige artikel is voldaan.

4.12.2 Uitgangspunt voor de bepaling van het judicium is het gewogen gemiddelde van de behaalde cijfers van alle tentamens die tot het examen behoren, met uitzondering van die onderwijseenheden/tentamens waarvoor vrijstelling is toegekend of die waarvoor slechts een bewijs van deelname is geregistreerd. Onderwijseenheden die bij andere opleidingen, waaronder buitenlandse, zijn gevolgd, dienen te zijn goedgekeurd door de examencommissie.

4.12.3 Het gewogen gemiddelde van alle cijfers wordt bepaald door van elke onderwijseenheid het aantal studiepunten (EC) te vermenigvuldigen met het voor dat onderdeel toegekende cijfer, de uitkomsten hiervan op te tellen en het resultaat daarvan te delen door het totaal aantal behaalde studiepunten.

4.12.4 Onverminderd het bepaalde in artikel 4.12.6 en artikel 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diploma-supplement het predicaat 'cum laude' vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- voor de bachelorscriptie is minimaal een 8,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen vier studiejaren behaald, en;
- niet meer dan 60 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor het propedeuse-examen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 8,0 of hoger;
- het propedeuse-examen is binnen één studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 20 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen vast, naar rato van het aantal studiejaren voor deze opleiding.

4.12.5 Onverminderd het bepaalde in artikel 4.12.6 en artikel 4.12.7 wordt op het getuigschrift en op het diplomasupplement het predicaat 'summa cum laude' vermeld indien voldaan is aan de volgende eisen:

Voor het bachelorexamen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- voor de bachelorscriptie is minimaal een 9,0 behaald;
- het bachelorexamen is binnen drie studiejaren behaald, en;
- niet meer dan 60 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor het propedeuse-examen:

- het gewogen gemiddelde van alle onderwijseenheden is een 9,0 of hoger;
- het propedeuse-examen is binnen één studiejaar behaald, en;
- niet meer dan 20 EC aan vrijstellingen is verleend.

Voor deeltijdopleidingen stelt de examencommissie overeenkomstige eisen vast, naar rato van het aantal studiejaren voor deze opleiding.

4.12.6 De examencommissie kan besluiten in andere, bijzondere gevallen een predicaat te verlenen, mits het gewogen gemiddelde niet meer dan 0,5 punt afwijkt van het in het vierde dan wel vijfde lid bepaalde. Daarbij valt te denken aan aspecten zoals de ontwikkeling die de student tijdens de opleiding heeft doorgemaakt, bepaalde uitzonderlijke prestaties die hij geleverd heeft in het eindwerkstuk of scriptie/het eindwerkstuk/het afstudeerverslag/het eindwerk van een opleiding of andere relevante bijzondere omstandigheden.

- 4.12.7 Ingeval de student een ordemaatregel, als omschreven in de Regels en Richtlijnen, is opgelegd wegens een onregelmatigheid, fraude of plagiaat, wordt geen predicaat verleend, tenzij de examencommissie anders beslist.⁴⁴

⁴⁴ *Fraude en andere ordemaatregelen worden ingevolge artikel 4.5 OER en artikel 6.6 van de 'Regels en Richtlijnen Tentamens en Examens bacheloropleidingen FdR' van de examencommissie aangetekend in het elektronisch persoonsdossier van de student.*

Hoofdstuk 5 Toegang en toelating tot de opleiding voor studiejaar 2022-2023

*Redactionele opmerking: de toelatingseisen 2022-2023 zijn opgenomen met de aanduiding “5.0-(...)”
De eisen voor de toelating met ingang van het studiejaar 2023-2024 zijn opgenomen onder artikel 5.1 e.v.*

Artikel 5.0 Toegang en toelating tot de opleiding 2022-2023

Paragraaf I Rechtstreekse toegang tot de opleiding 2022-2023

Artikel 5.0-5.1 Rechtstreekse toegang

5.0-5.1.1 *Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.*

5.0-5.1.2 *De voorwaarden voor inschrijving voor de opleiding zijn vastgelegd in de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden.⁴⁵*

5.0-5.1.3 *Het College van Bestuur kan de inschrijving in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.⁴⁶*

5.0-5.1.4 *Niet van toepassing.*

Paragraaf II Toelating (Niet-rechtstreekse toegang 2022-2023)

Artikel 5.0-5.2.1 Toelating met hbo-propedeuse en graad Associate degree

Op grond van artikel 7.28, lid 1a van de wet wordt van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool het volgende vereist. De student moet aantonen dat hij op vwo-eindexamenniveau tevens beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden om de bacheloropleiding met goed gevolg af te ronden. Dit kan worden aangetoond door: het certificaat van het (met goed gevolg afgelegde) vak Nederlands.

5.0-5.2.1a Hardheidsclausule tijdelijke toelating HBO-p student vanwege coronamaatregelen

5.0-5.2.1.a.1 *In bijzondere gevallen, als gevolg van de uitbraak van COVID-19, kan de toelatingscommissie de student die zich voorbereidt op het propedeuse examen van een hbo bacheloropleiding, op diens verzoek voor een half jaar toelaten tot de bacheloropleiding, en indien de student van de propedeuse van de hbo bacheloropleiding uiterlijk 1 augustus 2022 het afrondingsadvies van de hbo instelling heeft aangeleverd én dit voldoende is geoordeeld in relatie tot de zwaarte van de bacheloropleiding voor voorwaardelijk toelating.*

5.0-5.2.1.a.2 *Na het behalen van het propedeuse examen van een hbo-bacheloropleiding wordt de toelating voor de resterende maanden omgezet in een definitieve toelating.*

⁴⁵ De regeling voor inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden is te raadplegen via: <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/inschrijving-college--en-examengeld>.

⁴⁶ Kwesties over ‘Verdrag erkenning kwalificaties hoger onderwijs in Europese regio’ en verschillen in toegangseisen tussen landen.

5.0-5.2.1.a.3 Indien de student niet uiterlijk op 31 december 2022 het propedeuse examen van een libo-bacheloropleiding heeft behaald, wordt hij uitgesloten van verdere deelname aan de bacheloropleiding totdat het propedeuse-examen van de libo bacheloropleiding is behaald.

5.0-5.2.1.a.4 Onderdeel 5.2.1a is van toepassing nadat de 'Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en de Wet studiefinanciering 2000 betreffende tijdelijke voorzieningen voor het studiejaar 2021-2022 in verband met COVID-19' in werking is getreden.

Artikel 5.0-5.2.2 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een vwo-diploma, behaald na 2007, maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 5.0-5.2.3 op het niveau vwo-eindexamen in het profiel dat direct toegang geeft.

Artikel 5.0-5.2.3 Niet van toepassing.

Artikel 5.0-5.2.4 Nederlandse taal

5.0-5.2.4.1 Studenten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is kunnen voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het examen niveau TUL (Toelatingsexamen Universiteit Leiden) gevorderd, georganiseerd door de Universiteit Leiden. Met het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief Professioneel kan eveneens worden voldaan aan de eis. Een diploma van de Internationale School dan wel vergelijkbare in Nederland verzorgde internationale opleidingen wordt beschouwd als een buiten Nederland afgegeven diploma. Houders van een Internationaal Baccalaureate (IB) Diploma met Nederlands A of met Nederlands B HL zijn uitgezonderd van de Nederlandse taaleis.

5.0-5.2.4.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 5.0-5.2.4.1 bedoelde examen.

5.0-5.2.4.3 Niet van toepassing.

Artikel 5.0-5.2.5 Colloquium doctum

Het toelatingsonderzoek,⁴⁷ bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het daarbij vermelde niveau:

<i>vak</i>	<i>niveau</i>
Engels	vwo-eindexamen of IELTS 6.0 Toefl Paper 500 Toefl Computer 213 Toefl Internet 79/80
Frans of Duits	vwo-eindexamen
Nederlandse tekstverklaring	vwo-eindexamen
Geschiedenis	vwo-eindexamen

Artikel 5.0-5.3 Niet van toepassing.

⁴⁷ De toelatingscommissie bepaalt de eisen die worden gehanteerd in het toelatingsonderzoek dat wordt ingesteld naar de vraag of er sprake is van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal om het onderwijs te kunnen volgen. Tevens bepaalt de toelatingscommissie welke van de vakken worden getoetst alsmede de wijze waarop deze worden getoetst. Zie art. 7.29 WHW. Zie artikel 25 van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid voor nadere informatie over de toelatingscommissie.

Toegang en toelating tot de opleiding 2023-2024

Paragraaf I *Rechtstreekse toegang tot de opleiding voor studiejaar 2023-2024*

Artikel 5.1 *Rechtstreekse toegang*

- 5.1.1 Rechtstreekse toegang tot de opleiding hebben degenen die voldoen aan de voorwaarden genoemd in de artikelen 7.24 en 7.25 van de wet.
- 5.1.2 De voorwaarden voor inschrijving voor de opleiding zijn vastgelegd in de regeling inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden.⁴⁸
- 5.1.3 Het College van Bestuur kan de inschrijving in bepaalde in de wet omschreven gevallen weigeren door gebruik te maken van zijn bevoegdheid krachtens de tweede en derde volzin van artikel 7.28, eerste lid, van de wet.⁴⁹
- 5.1.4 *Niet van toepassing*

Paragraaf II *Toelating (Niet-rechtstreekse toegang 2023-2024)*

Artikel 5.2.1 Toelating met hbo-propedeuse en graad Associate degree

Op grond van artikel 7.28, lid 1a van de wet wordt van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift van een met goed gevolg afgelegd propedeutisch examen aan een hogeschool het volgende vereist. De student moet aantonen dat hij op vwo-eindexamenniveau tevens beschikt over kennis, inzicht en vaardigheden om de bacheloropleiding met goed gevolg af te ronden. Dit kan worden aangetoond door: het certificaat van het (met goed gevolg afgelegde) vak Nederlands.

Artikel 5.2.2 Gelijkwaardige vooropleiding

Degene die niet in het bezit is van een vwo-diploma, behaald na 2007, maar niettemin krachtens de wet kan worden ingeschreven, kan een toets worden opgelegd in de vakken, genoemd in artikel 5.2.3 op het niveau vwo-eindexamen in het profiel dat direct toegang geeft.

Artikel 5.2.3 *Niet van toepassing.*⁵⁰

Artikel 5.2.4 Nederlandse taal

- 5.2.4.1 Studenten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is kunnen voldoen aan de eis inzake voldoende beheersing van de Nederlandse taal door het met goed gevolg afleggen van het examen niveau TUL (Toelatingsexamen Universiteit Leiden) gevorderd, georganiseerd door de Universiteit Leiden. Met het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal, niveau Educatief

⁴⁸ De regeling voor inschrijving, collegegeld en examengeld van de Universiteit Leiden is te raadplegen via: <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/inschrijving-college--en-examengeld>.

⁴⁹ Kwesties over 'Verdrag erkenning kwalificaties hoger onderwijs in Europese regio' en verschillen in toegangseisen tussen landen.

⁵⁰ Dit betreft de 'Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 3 april 2014 inzake de toelating tot het hoger onderwijs' in het kader van de zgn. huidige vwo-eindexamen profielen.

Professioneel kan eveneens worden voldaan aan de eis. Een diploma van de Internationale School dan wel vergelijkbare in Nederland verzorgde internationale opleidingen wordt beschouwd als een buiten Nederland afgegeven diploma. Houders van een Internationaal Baccalaureate (IB) Diploma met Nederlands A of met Nederlands B HL zijn uitgezonderd van de Nederlandse taaleis.

- 5.2.4.2 De examencommissie kan in bijzondere gevallen vrijstelling verlenen van het onder 5.0-5.2.4.1 bedoelde examen.
- 5.2.4.3 Niet van toepassing.

Artikel 5.2.5 Colloquium doctum

Het toelatingsonderzoek,⁵¹ bedoeld in artikel 7.29 van de wet, heeft betrekking op de volgende vakken op het daarbij vermelde niveau:

<i>vak</i>	<i>niveau</i>
Engels	vwo-eindexamen of IELTS 6.0 Toefl Paper 500 Toefl Computer 213 Toefl Internet 79/80
Frans of Duits	vwo-eindexamen
Nederlandse tekstverklaring	vwo-eindexamen
Geschiedenis	vwo-eindexamen

Artikel 5.3 *Niet van toepassing.*

⁵¹ De toelatingscommissie bepaalt de eisen die worden gehanteerd in het toelatingsonderzoek dat wordt ingesteld naar de vraag of er sprake is van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal om het onderwijs te kunnen volgen. Tevens bepaalt de toelatingscommissie welke van de vakken worden getoetst alsmede de wijze waarop deze worden getoetst. Zie art. 7.29 WHW. Zie artikel 25 van het Reglement van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid voor nadere informatie over de toelatingscommissie.

Hoofdstuk 6 Studiebegeleiding en studieadvies

Artikel 6.1 Studievoortgangadministratie

- 6.1.1 Het faculteitsbestuur⁵² registreert de individuele studieresultaten van de studenten.
- 6.1.2 De student kan op elk gewenst moment zijn studieresultaten inzien in het studievoortgangssysteem.⁵³
- 6.1.3 Met ingang van het tweede jaar van inschrijving vraagt de opleiding elke student jaarlijks een studieplan in te dienen waaruit blijkt welke tentamens hij voornemens is af te leggen en aan welke voor de opleiding relevante extracurriculaire activiteiten en door het College van Bestuur erkende nevenactiviteiten hij voornemens is deel te nemen.⁵⁴

Artikel 6.2 Introductie en studiebegeleiding

De opleiding draagt zorg voor de introductie en de studiebegeleiding van de studenten die voor de opleiding zijn ingeschreven, mede ten behoeve van hun oriëntatie op mogelijke studiewegen in en buiten de opleiding en ten behoeve van de studievoortgang, zoals vastgelegd in de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden.⁵⁵

Artikel 6.3 Studieadvies

- 6.3.1 In zijn eerste jaar van inschrijving krijgt elke student advies over de voortzetting van zijn opleiding. De examencommissie is door het faculteitsbestuur gemandateerd tot het uitbrengen van het studieadvies. Voor informatie over de eisen, het aantal malen dat en de tijdstippen waarop dit gebeurt, alsmede voor de consequenties die daaraan worden of kunnen worden verbonden, wordt verwezen naar de Regeling Bindend Studieadvies Universiteit Leiden zoals die geldt in het betrokken studiejaar.
- 6.3.2 *Niet van toepassing.*
- 6.3.3 Een bindend negatief advies waaraan een afwijzing is verbonden geldt uitsluitend voor de opleiding waarvoor de student ingeschreven staat. Het bindend studieadvies geldt tevens voor die bacheloropleiding waarmee de bacheloropleiding de propedeutische fase gemeen heeft.
- 6.3.4 Desgevraagd krijgt de student een mondelinge toelichting op het advies en informatie over de voortzetting van zijn studie binnen of buiten de faculteit en over eventuele andere opleidingsmogelijkheden.

⁵² In casu het Onderwijs Informatie Centrum (OIC).

⁵³ D.w.z. een student kan het gehele jaar door via uSis de eigen studieresultaten inzien. Indien nodig wordt of op instigatie van de faculteit of op zijn/haar verzoek een uitdraai gegeven.

⁵⁴ Indien, naar het inzicht van de opleiding, de student (ernstige) studievertraging oploopt ten opzichte van de nominale studievoortgang, attendeert de opleiding de student op de plicht tot het indienen van een studieplan en op de mogelijkheid daarbij ondersteuning te krijgen.

⁵⁵ De regeling is te raadplegen via: <https://www.organisatiegids.universiteitleiden.nl/reglementen/algemeen/regeling-bindend-studieadvies>.

Artikel 6.4 Begeleiding van de scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding

- 6.4.1 De student maakt met de eerste beoordelaar een planning voor de scriptie/eindwerkstuk/afstudeerverslag/eindwerk van een opleiding zoals bedoeld in artikel 3.3.2. Deze planning is afgeleid van de studielast die voor deze onderwijseenheid in de Studiegids is vastgelegd.
- 6.4.2 In de planning bedoeld in artikel 6.4.1 is tevens de frequentie van de begeleiding en de wijze waarop de begeleiding wordt gegeven vastgelegd.

Artikel 6.5 Topsport

Aan studenten die topsport bedrijven, wordt de gelegenheid geboden hun studie zoveel als redelijkerwijs mogelijk is aan de eisen van hun sportieve bezigheden aan te passen. Om vast te stellen wie tot deze categorie behoren hanteert de opleiding de richtlijnen van het College van Bestuur.⁵⁶

Artikel 6.6 Handicap of chronische ziekte

Aan studenten met een handicap of met een chronische ziekte wordt de gelegenheid geboden hun studie, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, aan de beperkingen die de handicap of chronische ziekte met zich meebrengt aan te passen.⁵⁷ Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de individuele functiebeperking van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

Artikel 6.7 Buitenlandverblijf en stage

Voor studenten die ten gevolge van een door de examencommissie goedgekeurd buitenlands studieverblijf of een goedgekeurde stage aantoonbare studievertraging zouden ondervinden, wordt voor zover als redelijkerwijs mogelijk is een regeling getroffen om de vertraging zoveel mogelijk te beperken.

⁵⁶ Deze aanpassingen worden zoveel mogelijk op de topsportomstandigheden van de student afgestemd, maar mogen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een vak of het examenprogramma niet wijzigen.

⁵⁷ Zie hiervoor tevens het universitaire protocol 'Studeren met een functiebeperking', te raadplegen via: <https://www.organisatiegids.universiteitleid.nl/reglementen/algemeen/protocol-studeren-met-een-functiebeperking>.

Hoofdstuk 7 Evaluatie van het onderwijs

Artikel 7.1 Evaluatie van het onderwijs

Het onderwijs in de opleiding wordt (onder meer) als volgt geëvalueerd:

- door jaarlijkse vakevaluaties van de bacheloronderwijseenheden;
- door studentenpanelgesprekken;
- door jaarlijkse docentevaluaties en door de daaraan verbonden jaarlijkse Onderwijsprijs (de JSVO Onderwijsprijzen, de zgn. Beste docent-verkiezing);
- door de jaarlijkse opleidingsjaarverslagen;
- *in het kader van de accreditatie*: door de op te stellen kritische zelfreflecties, de uit te voeren mid-term review en de instellingstoets;
- door ad hoc (project)evaluaties onder verantwoordelijkheid van het faculteitsbestuur.

De opleidingsdirecteur stelt de opleidingscommissie op de hoogte van de uitkomsten van de evaluatie.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 8.1 Wijziging

- 8.1.1 Wijzigingen van deze regeling worden door het faculteitsbestuur na voorafgaande instemming van de faculteitsraad of de opleidingscommissie,⁵⁸ afhankelijk van de betrokken onderwerpen, bij afzonderlijk besluit vastgesteld.
- 8.1.2 Wijzigingen in deze regeling die van toepassing zijn voor een bepaald studiejaar moeten voor de aanvang van dat studiejaar zijn vastgesteld en op de daarvoor bepaalde wijze zijn gepubliceerd. Hiervan kan uitsluitend worden afgeweken als een snellere invoering van een wijziging strikt noodzakelijk is en als daarbij de belangen van de studenten redelijkerwijs niet worden geschaad.
- 8.1.3 Een wijziging kan voorts niet ten nadele van studenten van invloed zijn op enige beslissing welke krachtens deze regeling door de examencommissie is genomen ten aanzien van een student.

Artikel 8.2 Bekendmaking

Het faculteitsbestuur draagt zorg voor bekendmaking van deze regeling en van de regels en richtlijnen die door de examencommissie zijn vastgesteld, alsmede van elke wijziging van deze stukken via de Studiegids en/of de universitaire website.⁵⁹

Artikel 8.3 Geldigheidstermijn OER en overgangsregelingen

- 8.3.1 De Onderwijs- en examenregeling geldt voor de duur van één studiejaar.
- 8.3.2 Indien één of meer onderwijseenheden, behorende tot de verplichte onderwijseenheden (vgl. art. 3.1.1) ten tijde van de eerste inschrijving van de student voor de opleiding, niet langer worden aangeboden, kunnen voor deze onderwijseenheden overgangsregelingen worden getroffen. Zo nodig wijst de examencommissie vervangende onderwijseenheden aan.⁶⁰

Artikel 8.4 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2022.

EINDE

⁵⁸ Conform de bevoegdheden van de faculteitsraad en de opleidingscommissie als omschreven in de artikelen 9.38 respectievelijk 9.18 van de wet.

⁵⁹ Deze regelingen worden geplaatst op de facultaire website.

⁶⁰ Zo nodig worden onderwijseenheden aangewezen die door een andere instelling worden aangeboden. Overgangsregelingen zijn te raadplegen via de opleidings specifieke studentenwebsite.